

Når du har bestemt deg for å starte som privatpraktiserende tannlege:

Hva du må tenke på

NTFs sekretariat mottar jevnlig henvendelser om dette. Vi forsøker i denne artikkelen å gi en oversikt over de viktigste forhold du bør vite om og tenke over når du har bestemt deg for å starte som privatpraktiserende tannlege. Du vil kunne finne nyttig informasjon om mange av temaene på www.tannlegetidende.no og på NTFs nettsider. Vi viser også til www.altinn.no hvor du i tillegg til rapporteringer til myndighetene vil finne svært mye god informasjon om etablering og drift av virksomhet, og hvilke oppgaver og plikter du har som arbeidsgiver og forholdet til ansatte.

Valg av foretaksform

Dersom du skal starte eller overta som privatpraktiserende tannlege må du ta stilling til hvilken organisasjonsform du vil drive praksisen din som. De vanligste formene er å drive som et enkeltpersonforetak (ENK), et ansvarlig selskap (ANS/DA) eller som et aksjeselskap (AS).

Hva du velger vil ha stor betydning for hvordan du som eier av foretaket hefter for firmaets gjeld, hvor fritt du står til å disponere firmaets overskudd, hvor mye formaliteter det er rundt etablering, drift og avvikling, muligheten til å være ansatt, skattebetaling, trygderettigheter og mye annet.

Se blant annet på www.altinn.no for informasjon om de ulike foretaksformene. Det endelige valget bør du ta i samråd med en rådgiver, regnskapsfører, revisor eller advokat. Det er vanlig å starte som et enkeltpersonforetak for senere å omdanne dette til et aksjeselskap.

Registrering

Når du har bestemt deg for hvilken foretaksform du vil benytte, så må du som regel registrere foretaket. Det er særlig to registre som er aktuelle: En-

hetsregisteret og foretaksregisteret. Gebyrene varierer med hvilken organisasjonsform du velger. Et ENK kan du registrere gratis i enhetsregisteret.

I utgangspunktet er det ikke registreringsplikt for ENK. Men i praksis vil du registrere deg i Enhetsregisteret fordi det også er her du får et organisasjonsnummer. Dette vil du trenge raskt – blant annet ved søknader om lån. Du vil også måtte registrere deg i andre statlige registre for eksempel dersom du skal ha ansatte.

Foretaksregisteret

Foretaksregisteret har ansvaret for registrering av alle norske og utenlandske foretak i Norge. Registeret skal sikre rettsvern og økonomisk oversikt, og er en viktig kilde for alle som trenger korrekte opplysninger om aktørene i norsk næringsliv.

Alle ANS og AS plikter å registrere seg i Foretaksregisteret. Det samme gjelder enkeltpersonforetak som driver handel med innkjøpte varer eller har mer enn fem ansatte i hovedstilling. Andre enkeltpersonforetak kan registrere seg på frivillig grunnlag.

Et av de viktigste formålene med Foretaksregisteret er å sikre klarhet i ansvarsforholdene. Det skal ikke være tvil om hvem som har det økonomiske og det rettslige ansvaret i et foretak. Medlemmene i styret, daglig leder og revisor må selv skrive under på at de har påtatt seg dette ansvaret. Dersom det skulle skje endringer i ansvarsforholdene i et foretak, skal disse straks meldes til Foretaksregisteret for registrering. Ved forsømmelse får foretaket pålegg om å ordne opp. Derfor vil Foretaksregisteret alltid kunne gi oppdaterte opplysninger om hvem som innehar ulike roller i et foretak, endringer i aksjekapital, om et foretak er sendt skifteretten for tvangsoppløsning eller er under kon-

kursbehandling, og flere andre forhold.

De fleste opplysningene i Foretaksregisteret er offentlige, og dermed en viktig opplysningskilde for den som trenger sikker informasjon om nøkkelopplysninger i et foretak.

Valg av navn

NTFs etiske regler inneholder ikke lenger regler om valg av firmanavn og NTFs råd for tannlegeetikk bistår ikke lenger medlemmene i slike situasjoner. I et enkeltpersonforetak er man forpliktet til å ha med innehaverens slektsnavn i foretaksnavnet, jf. foretaksnavneloven § 2-2 første ledd, eksempelvis Tannlege Svendsen.

Starter du et selskap står du litt friere. Foretaksnavnet må ikke være identisk med foretaksnavn som allerede er registrert i Foretaksregisteret. Identisk vil si helt likt, medregnet alle bokstaver, mellomrom, tall og tegn. Man ser imidlertid bort fra foretaksbetegnelsen. Følgende er således identiske: Tannlegene AS og Tannlegene ANS. Du kan undersøke i Foretaksregisteret om det navnet du har tenkt å bruke på foretaket kan benyttes eller om det er opptatt.

Beskytte firmanavnet?

Dersom du ønsker å beskytte navnet ut over det du får i Foretaksregisteret, kan du vurdere en varemerkebeskyttelse i Patentstyret. Et varemerke er et særpreget kjennetegn for dine varer og/eller tjenester, og står for din identitet i markedet. Merk forskjellen på et foretaksnavn (firma), et varemerke (kan være et symbol) og et domenenavn.

– Foretaksnavn: Navnet på firmaet/virksomheten. Bør først og fremst registreres i Foretaksregisteret.

– Varemerke: Kjennetegn for en næringsdrivendes varer eller tjenester og registreres hos Patentstyret. Også

foretaksnavnet kan registreres som varemerke.

– Domenenavn: En adresse på internett som kan kobles opp mot varer og tjenester som tilbys på nettet. Ved å registrere et varemerke hos Patentstyret sikrer du enerett til bruk, og du sikrer deg mot at andre utnytter merkevarens verdi.

For at du skal kunne registrere et firmanavn som varemerke, må det være særpreget og ikke egnet til å bli forvekslet med andre. Du kan sjekke hvilke navn som er registrert i Patentstyrets database

For mer informasjon om dette se: <http://www.patentstyret.no/>

Samordnet registermelding

På www.Altinn.no vil du finne *Samordnet registermelding* som er en fellesblankett for registrering i Enhetsregisteret, Foretaksregisteret, Merverdiavgiftsregisteret, NAVs Aa-register (Arbeidsgiver og arbeidstakerregister, et register over arbeidsforhold i Norge), Statistisk sentralbyrås bedrifts- og foretaksregister, Stiftelsesregisteret og Skattemanntallet for etterskuddspliktige / upersonlige skattytere – som for eksempel aksjeselskaper.

Merverdiavgiftsmanntallet

Merverdiavgift (mva, eller «moms» i dagligtale) er en omsetningsavgift på forbruk av varer og tjenester. Utgangspunktet er at det skal beregnes merverdiavgift ved all omsetning. Som tannlege omsetter du helsetjenester, og er for slik omsetning unntatt fra merverdiavgiftsplikten.

Alle varer og alle tjenester som omsettes innenlands blir avgiftspliktige med mindre de er særskilt fritatt eller unntatt fra beregning av merverdiavgift. Dersom du har omsetning av varer som til sammen har oversteget 50 000 kroner i en periode på tolv måneder, så vil denne delen av omsetningen være merverdiavgiftspliktig. Dersom du leier ut tilgang til pasientportefølje og utstyr, så kan dette i noen tilfeller bli merverdiavgiftspliktig omsetning. Dette har mest praktisk betydning der en praksiseier trapper ned sin virksomhet og har en eller flere assistenttannleger. www.tannlegetiende.no/index.php?seks_id=192287

Bokføringsplikt og regnskapsplikt

Regnskapslovgivningen i Norge benytter to begrep for å belyse at regnskapsplikten er differensiert, avhengig av organisasjonsform. Et foretak er enten kun bokføringspliktig, eller bokførings- og regnskapspliktig.

Alle som leverer næringsoppgave har bokføringsplikt og dette gjelder derfor for alle privatpraktiserende tannleger. Bokføringsplikt innebærer plikt til å føre regnskap etter reglene i bokføringsloven og bokføringsforskriften. Plikten omfatter løpende bokføring, dokumentasjon, spesifikasjon og oppbevaring av regnskapsopplysninger. Alle de vanlige regnskapsystemer vil tilfredsstille gjeldende krav til bokføring.

Regnskapspliktige selskap, derimot, har en plikt til å utarbeide årsregnskap som minst består av resultat, balanse og noter samt årsberetning. Denne regnskapsinformasjonen skal være offentlig tilgjengelig. Regnskapspliktige har i tillegg alltid bokføringsplikt.

Det finnes ingen krav om at du skal bruke utenforstående til å hjelpe deg med regnskapet, bare resultatet blir korrekt. Og det vil uansett være ditt eget ansvar. Men de fleste som driver en virksomhet av noe omfang, vil finne ut at de sparer mye tid på å sette bort arbeidet til noen med tilpasset erfaring og teknologi.

Hvis andre enn bedriftens egne ansatte skal føre regnskapet, må vedkommende være autorisert og du skal ha en skriftlig avtale med regnskapsføreren. Finanstilsynet fører tilsyn med autoriserte regnskapsførere og det stilles krav til hvordan oppdragene gjennomføres.

I Finanstilsynets konsesjonsregister på internett finner du oppdatert oversikt over autoriserte regnskapsførere og regnskapsførerselskap.

Melding til andre myndigheter

Datatilsynet

Før tannleger starter registrering av personopplysninger med elektroniske hjelpemidler, eller oppretter manuelt personregister som inneholder sensitive personopplysninger, skal det gis melding til *Datatilsynet*. Dette følger av Personopplysningsloven § 31. Melding sendes enkelt og elektronisk via *Datatilsynets* nettsider.

Selv om det ikke har skjedd endringer, skal det gis ny melding tre år etter at forrige melding ble gitt.

Norsk Pasientskadeerstatning – NPE
Norsk Pasientskadeerstatning (NPE) er et uavhengig statlig forvaltningsorgan underlagt Helse- og omsorgsdepartementet, som behandler erstatningskrav fra pasienter som har blitt påført skade etter behandlingssvikt innen helsetjenesten. Fra 1. januar 2009 gjelder NPE også tannhelsepersonell i privat sektor og er nå *tannlegenes ansvarsforsikring*. Den nye ordningen innebærer at tannleger nå skal sende inn melding og betale tilskudd/premie til NPE, jf helsepersonellovens § 20. Til gjengjeld er det NPE som skal motta og håndtere eventuelle erstatningskrav fra pasienter. For nærmere informasjon om NPE, innmelding og priser mv, vises det til www.NPE.no og informasjon på tannlegeforeningens nettsider.

Fylkestannlegen

Det skal i henhold til helsepersonelloven § 18 gis melding til fylkestannlegen når man åpner, overtar eller trer inn i virksomhet som tannlege.

NTF

Husk å oppdatere egne opplysninger på nettsidene eller gi melding til NTF ved endringer av dine kontaktdetaljer eller i din jobbsituasjon slik at vi kan oppdatere dine medlemsopplysninger! NTF sender en del informasjon direkte til medlemmene på e-post så det er viktig at dere har registrert riktig e-post adresse.

Dersom du blir syk

Som næringsdrivende tannlege vil du kunne ha rett på stønad fra Folketrygden ved sykdom og ved fødsel. Du vil også kunne ha rett på penger fra Sykehjelpsordningen for tannleger (<http://www.tannlegeforeningen.no/jus-og-arbeidsforhold/ved-sykdom/Sykehjelpsordningen/default.aspx>). Du kan på visse vilkår forsikre deg i Tannlegenes gjensidige sykeavbruddskasse for å få dekket driftsutgifter ved langvarig sykefravær (www.sykeavbruddskassen.no).

Vi har tidligere omtalt *Økonomisk stønad til selvstendig næringsdrivende ved sykdom og fødsel* i egen artikkel i Tidende (<http://www.tannlegetiende.no>)

dende.no/dnnt/pdf2009/P09-06-384-5.pdf)

Dersom du skal ha ansatte

Dersom du skal ha ansatte så er du *arbeidsgiver*. Dette medfører en rekke plikter som du bør sette deg inn i. Her følger en kort oppsummering av de viktigste elementene i det å være arbeidsgiver. Arbeidstilsynets nettsider og skatteetatens arbeidsgiverhefter gir også mye nyttig informasjon.

Arbeidsgivers plikter etter arbeidsmiljøloven

Arbeidsgiver har et omfattende ansvar og plikter for å ivareta et godt arbeidsmiljø. Begrepet arbeidsmiljø er summen av de faktorer i arbeidssituasjonen som påvirker arbeidstakerne fysisk, psykisk og sosialt. Arbeidsmiljøet i virksomheten skal være forsvarlig ut fra en enkeltvis og samlet vurdering av de ulike faktorene.

Det er i denne sammenheng også krav til at virksomhetene har en skriftlig plan for å ivareta helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid (HMS) som ivaretar disse formålene. Arbeidsmiljøloven

inneholder også detaljerte bestemmelser om blant annet arbeidstid og inngåelse eller opphør av arbeidsforhold.

Bedriftshelsetjeneste

Tannlegevirksomheter er nå forpliktet til å ha en avtale med en Bedriftshelsetjeneste. For mer informasjon om dette se <http://www.arbeidstilsynet.no/fakta.html?tid=102478>.

Arbeidsgivers styringsrett

Styringsretten er din rett som arbeidsgiver til å bestemme i virksomheten. Begrepet arbeidsgivers styringsrett kan defineres som retten til å organisere, lede, fordele og kontrollere arbeidet, samt retten til å inngå arbeidsavtaler og bringe dem til opphør. Styringsretten omfatter da også arbeidsgivers rett til å ansette og si opp arbeidstakere, å disponere arbeidstakers tid – innenfor rammene av arbeidstiden – og bestemme hvem som skal gjøre hva, når og hvordan. Styringsretten begrenses av innholdet i lover, rettspraksis, avtaler og sedvane.

Husk at assistenttannleger ikke er ansatte arbeidstakere og derfor ikke omfattes av denne styringsretten.

Arbeidsgiver- og Arbeidstakerregisteret

Alle som yter tjenester for virksomheten din og får lønn for det, er arbeidstakere. Senest fredag i uken etter at arbeidsforholdet begynner, skal du sende melding til NAV Aa-registeret (Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret).

Forutsetningen for meldeplikt er at du regner med at arbeidsforholdet skal vare i minst sju dager, og at det dreier seg om minst fire timer per uke i gjennomsnitt.

Arbeidsavtale

Det skal foreligge skriftlige arbeidsavtaler i alle arbeidsforhold. Kravene til arbeidsavtaler og hva de minst må inneholde reguleres i arbeidsmiljøloven. Hvis arbeidsforholdet har en varighet på mer enn en måned skal avtalen være klar snarest mulig, og senest innen en måned etter at arbeidsforholdet startet. I arbeidsforhold med kortere varighet enn en måned, eller ved

utleie av arbeidskraft, skal det umiddelbart inngås skriftlig arbeidsavtale. Kravene til hva en arbeidsavtale skal inneholde fremkommer i Arbeidsmiljølovens § 14–6 (www.lovdatabase.no/all/tl-20050617-062-014.html)

Medlemmer av NTF vil finne utkast til arbeidsavtaler på tannlegeforeningens nettsider.

Skattekort og skattetrekk

Dersom du har ansatte, skal du foreta skattetrekk i de ansattes lønn. Forskuddstrekket skal foretas på grunnlag av arbeidstakers skattekort fra skattekontoret. Dersom arbeidstaker ikke legger fram skattekort, skal det foretas forskuddstrekk på 50 %. Arbeidsgiver skal løpende overføre skattetrekket til en særskilt bankkonto (skattetrekk-konto).

Arbeidsgiveravgift

Arbeidsgivere plikter å betale arbeidsgiveravgift til staten. Avgiften er forskjellig i de ulike deler av landet.

Ferie- og feriepenger

Etter ferieloven har alle arbeidstakere krav på minst 25 virkedager ferie hvert år. Hverdager inkludert lørdager er virkedager. Søndager og helligdager regnes ikke som virkedager. Normalt vil seks virkedager tilsvare en uke. Arbeidstaker har altså krav på fire uker og en dag ferie hvert kalenderår.

Arbeidsgiver skal drøfte tidspunkt for ferien med arbeidstaker eller vedkommendes tillitsvalgte i god tid før ferien skal avvikles. Hvis arbeidstaker og arbeidsgiver ikke blir enige, har arbeidsgiver siste ord i saken. Arbeidstaker kan likevel kreve å få avvikle tre uker ferie i løpet av hovedferieperioden 1. juni – 30. september.

Feriepengeperioden opp året før ferien skal avvikles, dette kalles *opp-tjeningsåret*. *Ferieåret* er det kalenderåret ferien avvikles. Hvis man ikke har vært i jobb året før vil man uansett ha rett til å ta ferie, men man har ikke rett til feriepenge.

Vi har tidligere publisert en oversiktsartikkel i Tidende om ferie og feriepenge: www.tannlegetidende.no/index.php?seks_id=241154 og en artikkel om endringer i ferieloven www.tannlegetidende.no/index.php?seks_id=316794

Sykepenge

Som arbeidsgiver plikter du å betale sykepenge når dine ansatte er fraværende fra arbeidet som følge av sykdom. Fra og med 17. dag overtar NAV denne plikten.

En arbeidsgiver kan forsikre seg mot ansvar for sykepenge i arbeidsgiverperioden når de samlede lønnsutbetalingene i det foregående året ikke overstiger 40 ganger grunnbeløpet, se § 8–21 i folketryktdloven. Forsikringen dekker arbeidsgiverens utgifter til sykepenge med feriepenge ved fravær utover tre kalenderdager i hvert tilfelle. Det er et vilkår for refusjon at fraværet i refusjonsperioden er dokumentert med legeerklæring. For forsikringsåret 1. juli 2010–30. juni 2011 er forsikringspremien 1,5 % av fjorårets lønnsutgifter.

Yrkesskadeforsikring

Som arbeidsgiver må du etter lov om yrkesskadeforsikring tegne forsikring som dekker skade og sykdom som følge av arbeidsulykke og skade og sykdom som følge av påvirkning fra skadelige stoffer eller arbeidsprosesser.

Yrkesskadeforsikring tegnes i private forsikringselskaper. Selvstendig næringsdrivende kan også tegne slik forsikring for seg selv. NTF har gjennom vår hovedorganisasjon Akademikerne en samarbeidsavtale med DNB.

OTP – krav om Obligatorisk tjenestepensjon i mange tilfeller

Bedrifter og organisasjoner som er omfattet av lov om obligatorisk tjenestepensjon har plikt til å opprette pensjonsordning for sine arbeidstakere. OTP-loven trådte i kraft 1. januar 2006 og pålegger de fleste foretak en plikt til å opprette tjenestepensjonsordning for sine arbeidstakere.

Følgende foretak har plikt til å ha tjenestepensjon for sine ansatte:

foretak som har minst to personer i foretaket som begge har en arbeidstid og lønn som utgjør 75 prosent eller mer av full stilling

foretak som har minst én arbeidstaker uten eierinteresse i foretaket som har en arbeidstid og lønn som utgjør 75 prosent eller mer av full stilling

foretak som har personer i foretaket som hver har en arbeidstid og lønn som utgjør 20 prosent eller mer av full stilling, og som til sammen utfører arbeid som tilsvarer minst to årsverk.

Det er ikke plikt til å ha tjenestepensjonsordning for arbeidstakere under 20 år eller for arbeidstakere som er ansatt i mindre enn 20 prosent stilling.

Etter folketryktdloven 23–2 fjerde ledd skal det betales arbeidsgiveravgift på arbeidsgivers tilskudd til pensjonsordninger. Dette gjelder også tilskudd til OTP-ordninger.

I et ENK uten ansatte, eller et aksjeselskap der eneste ansatte er eier av selskapet, så kan eier opprette tilsvarende ordning for seg selv med pensjon etter innskuddspensjonsloven. Årlig innskudd til en slik frivillig innskuddspensjonsordning for de nevnte næringsdrivende kan ikke overstige fire prosent av vedkommende persons samlede beregnede personinntekt mellom 1 og 12 G eller lønn mellom 1 og 12 G. Premien til slik ordning er fradragberettiget i næringsregnskapet.

For ytterligere informasjon om OTP vises til tannlegeforeningens nettsider og de enkelte forsikringselskaper som tilbyr slike ytelser.

Forsikringsbehov

Som tannlege og næringsdrivende vil du ha behov for flere typer forsikringer. Noen forsikringer er du pliktig å ha – for eksempel egen ansvarsforsikring i NPE og yrkesskadeforsikring for ansatte. Andre er frivillige men absolutt nødvendige. Dette gjelder for eksempel eiendom og innbo/utstyr og sykeavbruddsforsikring.

For mer informasjon om dette se tidligere artikkel i Tidende om Forsikringsbehov og muligheter (http://www.tannlegetidende.no/index.php?seks_id=459863)

Akademikeravtalen

Akademikerne har på vegne av blant andre tannlegeforeningens medlemmer forhandlet frem flere gunstige tilbud på lån, sparing og forsikring i DNB. Informasjon om de ulike medlemsfordelene kan fås ved å kontakte DNB direkte, eller på www.dnb.no.

Dag Kielland Nilsen
Advokat i NTF